

Radeloos achter de reddingsdeken

...Elektrogevoeligheid lijkt het stadium van de medeziekte ruimschoots voorbij.

...Maar de belangen van de mobiele communicatie wegen zwaarder.

AMSTELVEEN

Een houten chaletje op de Veluwe. Laggen aluminiumfolie voor ramen, muren en langs het plafond. Hetzelfde spul als de reddingsdeken die verkleumde dance-gangers krijgen omgeworpen, na een nacht van waanzin. Katoenen, stralingswerende lakens en gordijnen. Geen elektriciteit in huis, geen ijskast, cv, tv, radio, laptop en zeker geen wifi. Koude voeten, heet hoofd, altijd verschillende zoemtonen in het hoofd alsof het toilet blijft doorstromen of de pomp van de cv constant actief is. Druk praten, onrustig, chaotisch, zenuwpijnen en kriebels, woedeaanvallen, omgevingsgeluiden die extreem versterkt worden, meestal dood- en doodmoe en soms door straling aangezet worden tot zelfdoding.

Zo omschrijft Els haar leven met EHS.

waarheen?

EHS staat voor ElektroHyperSensitiviteit. Mensen met die aandoening hebben extreem last van elektromagnetische velden en die zijn bijna overal: binnenhuis in apparaten, buitenshuis in antennes, zendmasten, hoogspanningslijnen en alles wat draadloos is. Mensen met EHS zijn niet gestoord, ze worden gestoord, vinden ze zelf. Artsen mogen EHS geen ziekte noemen, net zoals lange tijd bij ME. Er zijn geen remedies voor, het is een aandoening die je ervaart, en anderen in dezelfde ruimte niet. Vluchten kan niet meer. Ze zouden niet weten waar naartoe. Hoe ver moet je gaan?

'Vroeger kon je op campings terecht, maar daar wordt nu veel en lang op draadloze laptops gewerkt', zegt de man van een vrouw met EHS. Zelf heeft hij nergens last van, maar ook zijn leven ging volledig op de schop. En het wordt erger. Er is steeds meer straling, vinden ze. Het Antennebureau van het Agentschap Telecom, dat de masten neerzet, bestrijdt dat. 'Mensen maken steeds meer gebruik van de antenne-installaties, maar er wordt niet meer straling gemeten', zegt woordvoerder Mariël van Dam.

Fotografe Brenda de Jong koos, en ze is niet de enige, voor emigratie. Ze woont in een dunbevolkt, bebost en heuvelachtig gebied in Frankrijk, waar de 'elektrosmos' minder vervuilt. Ze wil een proefproces tegen de Nederlandse staat en wellicht door naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Artikel 11 van de Grondwet en artikel 8 van het Europees Verdrag garanderen immers het recht op lichamelijke integriteit. Ruim honderd mensen willen al meebetalen.

bundel

Het is moeilijk mensen met EHS te 'bundelen'. Isolatie is voor hen onvermijdelijk, onderling mailen en bellen ligt uit de aard der draadloze zaak wat moeilijk. De gezondheidsklachten zijn ook zeer uiteenlopend, soms diffuus en treden vaak pas na verloop van tijd op. Het gaat bij EHS in meerderheid om vrouwen en schattingen lopen uitreken van anderhalf tot acht procent van de Nederlandse bevolking. Dat betekent dat minimaal een kwart miljoen mensen met EHS-achtige symptomen zit. Els heeft gezondheidsklachten sinds 1978. Alle diagnoses passeerden de revue: hypoglycemie, candida albicans, later ME. Een enkele huisarts had meer begrip dan specialisten. Die adviseerden psychologisch onderzoek voor cognitieve gedragstherapie of lieten tussen neus en lippen door blikken dat het om een gevalletje anasthetisering ging.

Mensen met EHS worden er kwaad en moedeloos van, je huis en jezelf isoleren, je aangezet voelen tot zelfdoding

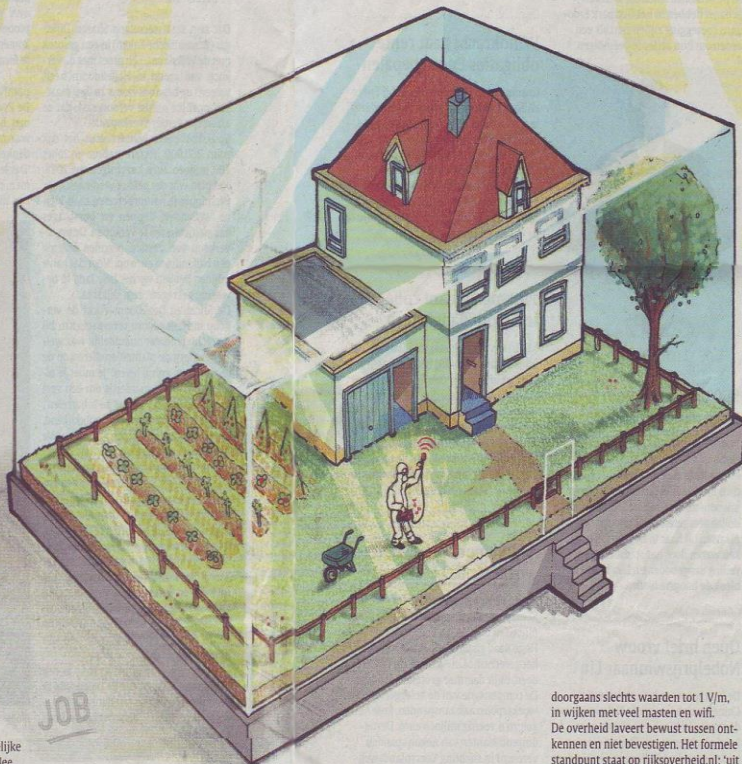
terwijl iedere vezel van je christelijke ziel zich tegen die daad verzet? Nee, ook sceptici en traditionele medicijnen kunnen zien dat hier het aandacht trekken niet aan de orde is. 'Geen eind eraan maken, hoor!', waren de laatste dringende woorden voor Els van haar moeder enkele dagen voor ze zelf overleed.

Els rolt de draad terug; de cv, radio, tv en stofzuiger, dat waren de eerste kilokalenders als het om EHS gaat. In de jaren negentig kwam de mobiele communicatie erbij: DECT (draadloze huistelefoon), GSM 900, 1800, na 2002 de UMTS, en nu zitten we in het 'uitrol- len' (zo noemen de providers het) van 4G, de vierde generatie telecom, met als trefwoord LTE Advanced. Long Term Evolution is een 'high performance'-dataoverdrachtsysteem, zo zwaar dat je in de auto live via internet films in HD kan bekijken. Dat hebben we echt nodig, vinden de mandarijnen van het telecomweten.

oneens

Volgens Brenda de Jong is er een veelvoud aan wetenschappelijke onderzoeken en rapporten die aangeven dat straling van elektromagnetische velden gezondheidsklachten en -schade veroorzaakt. Op stopmuts.nl staat een waslijst die teruggaat tot 2000. Maar radiobioloog Eric van Rongen, wetenschappelijk secretaris van de Gezondheidsraad, steet de onderbouwing en manier van analyseren van onderzoeken die verband leggen tussen elektromagnetische straling en gezondheidsklachten. Als die niet kloppen, zijn de conclusies ook niet waardevol, vindt hij. Volgens Van Rongen is 'ieder een die het wel over eens dat wetenschappelijk onderzoek niet heeft aangetoond dat de klachten die sommige mensen toeschrijven aan blootstelling aan elektromagnetische velden daar ook inderdaad door worden veroorzaakt.'

JOB

JOB

Ook over het aantal antennes is geen eenheid van mening. Het Antennebureau verwacht dat er rond 2017 32.200 'antenne-installaties' komen. Nu zijn dat er volgens het register van 31 maart 26.343. Elke installatie heeft drie panelen die signalen opvangen en doorgeven. Maar Stopmuts, digitale kennisbank en actieclub tegen draadloze communicatie, gaat uit van minimaal het dubbele aantal. Het is maar hoe je telt: installaties of masten. Dat laatste woord staat niet in de Telecomwet, die de manier van registratie precies aangeeft.

passiespel

Els is niet zo van de getallen. Overleven is haar devies. Ze heeft een vaste telefoon, maar die staat uit. Als ze wil bellen, schakelt ze iets om in een kastje dat buiten staat, en dan meteen weer terug. Ze probeert met voedingssupplementen iets te doen aan haar hypergevoeligheid. Als het echt niet meer gaat, brengt ze de hele dag of nacht door op 'veilige' plekken, soms diep in het bos. Niet iedereen houdt het vol. Op 1 februari maakte de Duitse dominice Carsten Häublein (55) een eind aan zijn leven. Hij stond sinds 1999 in Oberammergau in Beieren, bekend van het door zijn toedoen van antisemitische ondertonen verlost passiespel. Hij had EHS sinds 2006 en beschreef het als 'de hel op aarde'. Ook hij bivakkeerde achter zeven lagen folie of slijp naast de auto in het woud. Onrust en zenuwkrabbe, suizen en druk in het hoofd. 'Ich verreck... las een vriend in een brief. Häublein kreeg in 2009 vervroegd pensioen, ging in een schuur in Sleeswijk-Holstein wonen, totdat ook daar het

draadloze licht doorbrak. Zijn ziekte leidde tot het Bamberger Initiatief, van duizend artsen en 36.000 ondertekenaars. Dat was tien jaar na het Freiburger Appell. Ook in Oostenrijk kreeg EHS steun van activisten die de ziekten erkend wilden hebben en maatregelen eisten van de overheid: op zijn minst plekken zonder bereik en maximaal veilige huizen in safe zones, zoals in Amerika wel kon: daar klonteren de moderne melatasten van de datamaatschappij bijeen in Greenbank, West-Virginia.

erkenning

In Nederland is de erkenning van EHS niet aan de orde. Sterker nog, het maximale blootstellingsniveau mag bij ons oplopen tot 61 V/m (volt per meter), ook al meet het Agentschap Telecom

'LAPTOP OP SCHOOT, SPERMA DOOD'

Vragen op Youtube, van Nederlands meest eigenijzige technet, Hendrick Smit, een chemisch technolog uit Utrecht, die een hele serie populair-wetenschappelijke video's op internet heeft gezet: 'Waarom is de norm voor blootstelling aan elektromagnetische straling in Salzburg, Oostenrijk, twintigduizend keer lager dan in Nederland?' 'Andere overheden nemen elektromagnetische straling serieuzer dan de Nederlandse. In Frankrijk is het gebruik van wifi op scholen verboden. De Europese Unie verzeleek de schadelijkheid van elektrostraling met loodhoudende benzine, tabakrook en asbest, stoffen waarbij men ook lang

doorgaans slechts waarden tot 1 V/m, in wijken met veel masten en wifi. De overheid laveert bewust tussen ontkennen en niet bevestigen. Het formele standpunt staat op rijksvoerheid.nl: 'uit wetenschappelijk onderzoek blijkt geen verband tussen blootstelling aan elektromagnetische velden en gezondheidsklachten'. De ministeries van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu zeggen dus bewust niet dat bewezen is dat verbanden niet bestaan.

Zo is het mogelijk de kool en de geit te sparen. Rapporten die wel een link leggen tussen straling en klachten kun je negeren en het economisch belang van de staat uit de betalingen van providers, zendlicenties en mastenbouwers is veilig gesteld. De belangen zijn groot. De velling van frequenties in 2000 bracht 2,7 miljard euro in het overheidslaatje. Het uitrollen van 4G brengt ook weer geld uit: 3,8 miljard euro. 'De overheid put zich uit in vaagheid', vindt Brenda de Jong. 'Zou het niet logischer zijn dat er eerst bewezen wordt dat er geen verband tussen straling en gezondheidsklachten is, voordat men overal zenders plaatst en iedereen blootstelt aan gepulste EMV?' Wereldwijd worden steeds meer mensen ziek

met allemaal dezelfde klachten in de buurt van stralingsbronnen (vermoedheid, slaapproblemen, concentratiestoornissen, opgejaagdheid, wazig zien, oorsuizen of piepen in de oren, darmklachten, hartkloppingen, hoofdpijn, rode huid, gewrichtspijn, niet helder kunnen denken of op woorden kunnen komen, griepig gevoel, stekende pijn).

Zou hier werkelijk sprake zijn van een mondiale, universele psychose?

platform

De overheid besteedde de kwestie van de elektrogevoeligheid uit aan twee organisaties: de Gezondheidsraad, een club die al 111 jaar bestaat, 193 deskundigen omvat en vorig jaar 39 rapporten afscheidde, en het Kennisplatform Elektromagnetische Velden, voortgezet door de vriendelijke burgemeester van 's-Hertogenbosch, Ton Rombouts. Het platform werd in 2007 ingesteld, maar zal vanaf 2015 geen geld meer krijgen van de overheid.

'De wetenschappers in de commissie EMV van de Gezondheidsraad en in het Wetenschapsforum van het Kennisplatform doen hun uiterste best om een zo objectief en goed mogelijke interpretatie van de wetenschappelijk gegevens te geven', stelt Van Rongen. Hun voorlichtingsfilmjes staan op Youtube en als je ze achter elkaar bekijkt, vallen twee ontwikkelingen op.

De eerste is dat onderzoek naar effecten van een nieuwe generatie draadloze communicatie vaak plaatsvindt terwijl het al wordt uitgerold. Nederland heeft geleerd van de jaren negentig, toen er veel breder actie was tegen mogelijke gevaren van het toen nieuwe mobiele. KPN, Telfort en andere grote jongens hebben bedongen dat de overheid de maatschappelijke weerstanden zou sussen. Begin 2003 werd dat al openlijk gezegd, door topmensen, bij het onderzoeksjournalistische televisieprogramma Zembla. Als hun investeringen beperkende maatregelen zouden krijgen door rapporten over gezondheidschade of protest, zouden ze 'minder enthousiast' worden en hun veilinggeld terugclaimen.

De overheid zit dus vast aan de grote providers; erkenning van EHS zou bijvoorbeeld ongelukkig uitkomen. Van Rongen bestrijdt dat: 'als er daadwerkelijk gezondheidschade zou worden aangetoond, kan de overheid dat niet bagatelliseren. Als er aanwijzingen komen dat EHS bestaat, zal de Gezondheidsraad daarvoor rapporteren.'

>>> Kijk op www.nd.nl/EHS voor een uitgebreide versie en heel veel links